

Carmen SOLOMON

PREOCUPĂRILE CELOR DINTÂI PROFESORI ȘI ELEVII BLĂJENI PENTRU FOLCLOR ȘI VALORIFICAREA LUI

*„Folclorul nostru nu numai că este sublim, dar te face să înțelegi totul.
E mai savant decât toată muzica așa zisă savantă, și asta într-un fel
cu totul inconștient, e mai melodic decât orice melodie,
dar asta fără să vrea, e duios, ironic, vesel, grav”*

George Enescu

Abstract: The spiritual dowry of the villagers was kept and transmitted from generation to generation until the dawns of the Romanian education in Transylvania, when the teachers of the schools in Blaj began to put it into light and make it known by the whole world. The folk creations: literary and musical, the customs and traditions, the folk dances were for the Romanians who fought for the recognition of the Romanian nation, a starting point and a definite argument. The Romanians in Transylvania survived the danger of Magyarization, in a great measure due to their folklore, which enriched and embellished the Romanian language. The popular creation as a form of manifestation of the people, which reflected the material and spiritual existence, came to focus the attention of the teachers in Blaj ever since the foundation of the schools.

It all started with the great scholar Timotei Cipariu, who had the intuition of the importance of the folklore in preserving the Romanians as a nation in Transylvania, continued with Nicolae Pauletti, the first folklore specialist in Transylvania, with the monk, priest, teacher and member of the Romanian Academy Ion Micu Moldovan who, together with his students, published the first collection of *Doine și strigături din Ardeal*, Ion Pop Reteganul, Enea Hodoș, Margareta Pop Hodoșiu, and culminated with Iacob Mureșianu and his brilliant students: Tiberiu Brediceanu, Nicodim Ganea, Celestin Cherebețiu.

The role played by the folklore in the education of the students of the schools in Blaj after their foundation in 1754 is a special one. It helped them express, no matter the times, their pride in being Romanians, in a Romanian province – Transylvania.

Transilvania, pământ binecuvântat de Dumnezeu și, de aceea, jinduț de-a lungul timpului de numeroase popoare mai mult sau mai puțin nomade, a fost locuit de români încă de la apariția lor. În negura veacurilor, prin putere și nemernicie, s-au statornicit pe pământul răbdător al Transilvaniei și alte nații, înrobindu-i pe întâi stătătorii locului, aducându-i într-o jalnică sărăcie și cruntă mizerie materială. Cu cât sărăcia era mai mare, cu atât creștea bogăția spiritului românesc; cu cât dorința străinilor de a transforma românii în vorbitori de alte limbi era mai acerbă, cu atât înflorea și se îmbogățea limba română. Încercarea de deznaționalizare nu a avut efect, ea neputând trece peste cuvintele rostite de români de-a lungul timpului: „*Am fost și-om fi!*”

Zestrea spirituală a locuitorilor satelor a fost păstrată și transmisă din generație în generație, până în zorii învățământului românesc din Transilvania, când cărturarii școlilor din Blaj încep să o scoată la lumină și să o facă cunoscută lumii. Creațiile populare: literare, muzicale, obiceiurile, dansurile au constituit pentru luptătorii români, care militau pentru recunoașterea națiunii române, un punct de plecare și un argument decisiv. Românii din Transilvania au supraviețuit primejdiei maghiarizării și datorită folclorului, care îmbogățea și înfrumuseța limba română. Creația populară,

ca formă de manifestare a poporului și în care se reflecta existența materială și spirituală a acestuia, a ajuns în centrul atenției dascălilor blăjeni încă de la citorirea școlilor.

Prima mențiune referitoare la valorificarea unor cântece și obiceiuri populare este legată de *Comedia Ambulatoria Alumnorum*, organizată în iarna anului 1756 de către elevii blăjeni. Aceștia au introdus în această reprezentație, care se axa pe scene de inspirație religioasă, și cinci cântece românești („*cinqe cantionibus valachies*”), ceea ce ne face să presupunem că producția era de fapt o formă a teatrului popular *Irozii*, lucru întărit și de faptul că a fost pregătită în perioada Crăciunului, iar reprezentațiile au fost date între 24 decembrie și 6 ianuarie. Grigore Maior, unul dintre călugării basilitani care i-a susținut pe elevi în realizarea a ceea ce s-a numit *Comedia Ambulatoria Alumnorum*, a organizat și întreceri „*în salt*” (dans), între călușari și unii alumni din Blaj, după cum aflăm din „*Observatoriulu*” (1878, II, pg. 367).

Primul profesor care a intuit necesitatea culegerii și notării acestui inestimabil tezaur de cultură a fost Timotei Cipariu (1805-1877), care a intrat în contact direct cu producțiile populare în anii copilăriei. Iată ce nota marele cărturar în jurnalul său, la data de 27 octombrie (8 noiembrie) 1855: „*Maică-mea era o bună cântăreață și știa o mulțime de balade, care acum nu se mai aud. Când eram prunc, în toate serile – mai ales de iarnă, când nopțile sunt lungi și muierile au mult de a toarce, maică-mea ședea până târziu, torcând la foc și, de nu era altul eram io pe lângă dânsa, ascultând-o cântând cântecul lui Manu-tâlhariul, al lui Petru din Luncă și altele mai multe care le-am uitat... Pe atunci nu știam ce valoare au asemeni cântări, încă și după ce am crescut mare nu am știut prețui să le adun din gura ei, iar când am știut a le prețui, acea gură armonioasă era amuțită sub pământ*”¹. Reproșul pe care și-l face Timotei Cipariu de a nu fi notat cântecele mamei sale devine un îndemn pe care, mai târziu, îl va face către toți elevii săi, care vor împlini „*pofta și porunca cinstit domniei sale*”, după cum va nota Nicolae Pauletti (1818-1848), primul folclorist din Transilvania. Sprijinit și îndrumat de Timotei Cipariu, Nicolae Pauletti a fost preocupat încă din perioada când era student teolog la Blaj, în anul 1838, de culegerea folclorului din zona Secașelor. O parte din cele trei sute de cântece și strigături a fost publicată de Alexandru Lupeanu-Melin, în culegerea *De pe Secaș. Cântece și strigături de cari cântă fetele și feciorii și strigă la joc* (1927) și, într-o ediție științifică, de Ion Mușlea, *Cântări și strigături de care cânta fetele și feciorii jucând, scrise de Nicolae Pauletti în Roșia, în anul 1838* (1962).

Ioan Micu Moldovan (1833-1915), marele cărturar blăjean, membru al Academiei Române, a avut preocupări intelectuale multiple, printre care s-a aflat timp îndelungat folclorul și, îndeosebi, poezia populară. Alexandru Lupeanu-Melin, în cartea sa *Evocări din viața Blajului*, amintește de o colecție de basme și graiuri dialectale din ținuturile Transilvaniei, care, la vremea respectivă, rămăsese în manuscris. Începând cu anul 1863, cu ajutorul elevilor săi, a strâns un număr însemnat de creații populare literare, din care Ian Urban Jarnik și Andrei Bârseanu au realizat culegerea *Doine și strigături din Ardeal*, publicată în anul 1885, cu ajutorul Academiei Române.

Aceeași dragoste pentru creația populară și culegerea ei a avut-o Ion Pop Reteganul (1853-1905), care a funcționat un timp ca învățător la Sâncel și care a publicat numeroase culegeri de folclor: *Chiuituri de care strigă feciorii la joc* (1887), *Povești ardelenesti culese din gura poporului* (1888), *Poezii populare* (1900) și altele.

Ștefan Cacoveanu (1843-1936) a fost unul din prietenii apropiați pe care poetul Mihai Eminescu i-a avut la Blaj în timpul popasului său din anul 1866. A rămas în istoria folclorului românesc prin culegerile de povești și balade pe care le-a realizat. O parte a creațiilor populare adunate de-a lungul timpului le-a oferit profesorului Ioan Micu Moldovan. Opera lui literară a fost reeditată în anul 2000, într-o ediție de *Scrieri*, apărută la editura Dacia (Cluj-Napoca) și îngrijită de Ion Buzăși și Ion Mărginean.

¹ Timotei Cipariu, *Jurnal*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972, p. 62.

Enea Hodoș (1858-1945) a fost un apreciat profesor și folclorist. În timpul anilor de studii la Blaj, îl are ca profesor pe Ioan Micu Moldovan, de la care împrumută metoda de culegere a folclorului, devenind unul dintre cei mai apreciați folcloriști români ai momentului, activitatea sa concretizându-se în culegerile: *Poezii populare din Banat*, volumul I și II (1892, 1906), *Balade. Frunzulițe din război* (1918) și altele. Activitatea rodnică depusă în acest domeniu i-a fost recunoscută și apreciată prin alegerea sa ca membru corespondent al Academiei Române în anul 1904.

Considerată a fi prima femeie din Transilvania care a avut preocupări legate de cercetarea folclorului românesc, Margareta Pop Hodoșiu (1891-1953), născută și școlită la Blaj, după terminarea Facultății de Limba Română și Istorie din Budapesta, realizează lucrarea de doctorat cu titlul *Poezia populară românească din zona Blajului* (1915), tipărită în același an la Tipografia Seminarului Teologic.

O altă personalitate care a avut pentru creația folclorică un respect deosebit a fost Elena Râșniță Buzea. Devenită învățătoare în urma studiilor efectuate la Școala Normală de Învățătoare din Blaj, face o adevărată pasiune pentru culegerea și interpretarea creațiilor folclorice muzicale. A desfășurat o activitate fructuoasă în cadrul Astrei, publicând în anul 1916, la Blaj, culegerea *Dor de pe Târnave*.

În lupta pentru recunoașterea națiunii române din Transilvania, un rol însemnat l-au jucat intelectualii români, care au valorificat creația populară în producții artistice cu caracter cult. Această idee reprezintă una din caracteristicile școlilor muzicale naționale, care au apărut în Europa începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Reprezentanții acestor școli considerau creația populară drept condiție de bază în realizarea unui repertoriu cu profund caracter național, iar culegerea și valorificarea folclorului în creații culte, o obligație, dar și o mare mândrie.

O dorință a intelectualilor români din Transilvania a fost să impună un dans care să constituie echivalentul național al unor dansuri la modă în acea vreme. În anul 1850, marele om de cultură care a fost Iacob Mureșianu-tatăl, școlit la Blaj, de unde a preluat ideile luptei pentru libertatea națională a românilor transilvăneni, a realizat dansul *Romana*, care adapta, sub o formă avansată, figurile coregrafice ale unor jocuri populare românești. După o mai veche tradiție, toate balurile organizate de intelectualii români se deschideau cu o horă și se încheiau cu sârba bărbaților, iar după pauza pentru muzică, se continua cu dansul *Romana*, care era executat de 10-15 perechi, folosindu-se o melodie populară românească, adaptată pentru salon de Iacob Mureșianu. Nu după multă vreme, dansului *Romana* îi urmează dansul *Românul*, care cuprindea 12 figuri preluate din dansul Călușarilor, precum și din dansul *Bătuta*.

Dacă, la început, cei care s-au aplecat asupra folclorului au fost atrași îndeosebi de folclorul literar, care era ușor de notat, mai târziu, primii profesori de muzică, școlii la academiile din Europa, vor începe să culegă și să noteze creațiile populare, chiar dacă scriitura nu respecta întocmai ritmul și melodia acestora. În această categorie se înscrie Iacob Mureșianu-fiul, care devine profesor de muzică la Blaj în anul 1885. Cunoscător al folclorului, Iacob Mureșianu nu se va îndepărta niciodată de cântecul popular românesc, pe care-l va valorifica în creațiile sale vocale, instrumentale și vocal-instrumentale. „*Voi să adun toate cântecele populare... Ah, ce frumoase sonate și simfonii voi croi din ele*”², acesta era crezul său, exprimat în scrisoarea adresată tatălui său, din Leipzig, la 14 iunie 1881. Dragostea sa pentru melosul popular va fi transmisă elevilor săi de-a lungul celor 32 de ani de activitate didactică la Blaj. Articolul *Muzica românească*, apărut în revista „Musa Română”, nr. 1 din ianuarie 1889, semnat de Iacob Mureșianu, surprinde starea folclorului muzical la acea dată: „*Mulți, mai cu seamă străini, susțin că noi românii nu avem muzică națională. Și ce-i face să exprime un asemenea adevăr? Împrejurarea că noi românii, deși avem muzica noastră populară ca ori care alt popor, ba încă mai bogată și mai frumoasă, nu ne putem încă bucura de*

² Gheorghe Merișescu, *op. cit.*, p. 181.

avantajul ca alte popoare de a avea cântecele noastre populare culese în ordine și bine aranjate după toate regulile armonice... În popor trebuie să căutăm originea acelor nenumărate cântece, doine, salturi și hore din popor, trebuie ele culese bine și studiate după caracter și datini”. În același articol, Iacob Mureșianu precizează că aceste creații populare pot fi salvate de la uitare doar dacă compozitorii se vor apleca asupra lor „*prelucrându-le după regulile armoniei și date publicității*”. În felul acesta se poate realiza un dublu deziderat: păstrarea, conservarea tezaurului folcloric și posibilitatea ca străinii să cunoască frumusețea și bogăția acestuia. Iacob Mureșianu sublinia realizarea unui repertoriu muzical, sub formă de fantezii, capricii, rapsodii, ca singurul mijloc de răspândire a muzicii noastre naționale.

Influența muzicii populare o simțim în majoritatea creațiilor muzicale ale compozitorului Iacob Mureșianu, începând cu lucrările corale, continuând cu cele pentru voce și pian, baladele pentru cor, soliști și orchestră, piesele pentru pian și încheind cu operele sale. În revista „Musa Română” a publicat, alături de creațiile sale originale, și diverse prelucrări ale unor melodii populare românești, aparținând lui și elevilor săi, contribuind în acest fel la răspândirea muzicii românești în toată Transilvania, și nu numai, această propagandă constituind un factor important în educarea clasei mijlocii și întărirea conștiinței naționale.

Dintre elevii pe care Iacob Mureșianu i-a avut la Blaj, mulți au urmat îndemnul maestrului lor de a culege și valorifica folclorul muzical românesc. Dintre aceștia, se impune Tiberiu Brediceanu, care și-a dedicat întreaga viață culegerii, cercetării folclorului muzical și valorificării lui în creații culte. A cutreierat Ardealul în lung și-n lat, rezultatul muncii de pe teren concretizându-se în lucrări ca: *170 Melodii populare românești din Maramureș* (1910), *810 Melodii populare din Banat* (1921-1925), lucrare premiată de Societatea Compozitorilor Români în anul 1925. A fost colaborator folclorist al Arhivei Fonogramice, președinte al Comisiei pentru culegerea și publicarea cântecului românesc (1928-1930), adunând, între anii 1891 și 1941, 2.045 de melodii populare (214 cilindri de fonograf). O parte din melodiile populare culese le-a prelucrat pentru voce și pian (9 caiete), pentru pian (8 caiete) sau le-a folosit în realizarea vestitelor *Icoane de la țară*. Prin creația sa, Tiberiu Brediceanu îi aduce un omagiu mentorului său de la Blaj, în revista căruia a debutat, în anii când era încă elev, cu primele sale prelucrări populare.

Coborând din Munții Apuseni, unde și-a petrecut copilăria înconjurat de cântecele, dansurile și obiceiurile specifice zonei Bistra, Nicodim Ganea ajunge la Blaj, loc în care marele șlefuitor de talente, Iacob Mureșianu, îl îndrumă în descoperirea secretelor muzicii, susținându-i pasiunea pentru folclor. În timpul vacanțelor sale, Nicodim Ganea străbătea satele și cătunele Țării Moșilor ascultând și notând cu atenție cântecele auzite de la țărani și ciobani. O parte din caietele sale s-a pierdut, totuși, din cercetarea manuscriselor rămase, se poate trage concluzia că Nicodim Ganea avea nu numai o capacitate deosebită, dar și știința de a nota melodiile populare în toată complexitatea lor. Pasiunea pentru folclor a lui Nicodim Ganea este sesizată de marele folclorist și compozitor maghiar Béla Bartók, ce i-a fost profesor de pian la Conservatorul de Muzică din Budapesta, unde Ganea și-a continuat studiile muzicale între anii 1908 și 1910. Interesul pe care i-l trezește interpretarea cântecelor de către rapsodul moș (unele înregistrate la fonograf) îl determină pe marele folclorist maghiar să facă o călătorie în zona folclorică a Apusenilor pentru a culege folclorul muzical românesc. Creațiile muzicale populare culese de-a lungul timpului Nicodim Ganea le va valorifica, mai târziu, în multe lucrări corale: *Țarina, Du-te dor, Din Poiana Vadului, La fântână* și altele. Cel dintâi folclorist al Țării Moșilor, cum este considerat Nicodim Ganea, a fost și un neîntrecut cântăreț la fluiet, în perioadele de întuneric spiritual fluietul fiindu-i singurul prieten.

Asemeni celor doi elevi ai lui Iacob Mureșianu deja prezentați, și ceilalți urmează învățăturile dascălului lor în ceea ce privește folclorul, acesta fiind o permanentă sursă de inspirație pentru lucrările lor.

În secolul al XX-lea, culegerea folclorului capătă noi valențe, folcloriștii folosind metode științifice pentru studierea lui, în timp ce compozitorii depășesc faza prelucrării și armonizării cântecelor populare. Ei au urmat exemplul lui George Enescu, pentru care folclorul a fost un punct de plecare în realizarea celor mai importante compoziții.

Profesorii de muzică care îi urmează lui Iacob Mureșianu la școlile din Blaj vor străbate drumul deschis de acesta în ceea ce privește folclorul muzical. Celestin Cherebețiu, profesor de muzică la Blaj între anii 1928 și 1946, a fost pasionat de prelucrarea unor cântece populare, rezultatul fiind o serie de piese corale de mare valoare artistică: *Joc bărbătesc*, *Cântec de nuntă de pe Someș*, *Harțag din Cojocna*, *La cea masă rotilată*, *Flori dalbe de măr*, *Masă rotilată galbenă de piatră*. Repertoriul formației de fanfară pe care profesorul Cherebețiu a condus-o cuprindea, de asemenea, numeroase prelucrări populare: *Chindia*, *Hațegana*, *Învărtita*, *De pe Someș*.

Sigismund Toduță, profesor de muzică la Liceul Sfântul Vasile, s-a simțit atras mai mult de muzica simfonică, domeniu în care excelează, dovadă fiind *Premiul II George Enescu*, primit în anul 1940 cu lucrarea sa *Variațiuni simfonice*. Cu toată această rețineră, întâlnim și în creația lui unele lucrări în care citatul folcloric este prezent: *Suita de cântece și dansuri românești* și prelucrări de colinde, în culegerea *15 Coruri* etc.

Un loc cu totul aparte în domeniul culegerii și prelucrării folclorului muzical îi revine lui Ion Blăjan (1912-1972). Provenind dintr-o zonă folclorică deosebit de bogată, zona Secașelor, Ion Blăjan se remarcă atât ca instrumentist (cânta la vioară și fluiet), cât și ca interpret vocal, repertoriul său fiind deosebit, prin autenticitate și bogăție. A cules și interpretat un număr mare de creații muzicale populare, aparținând unor genuri diferite: *doine*, *balade*, *colinde*, *cântece propriu-zise*, *cântece de joc*, multe dintre ele fiind înregistrate pe discuri, bandă magnetică și difuzate la Radio. A fost colaborator permanent al Institutului de Etnografie și Folclor din București.

Elevii școlilor din Blaj veneau din toate colțurile Transilvaniei, aducând cu ei cele mai frumoase melodii populare, pe care le făceau cunoscute colegilor și profesorilor interesați de folclor. Până la Marea Unire, prezentarea cântecelor populare în cadrul unor serbări era un act de curaj, dar și semnul apartenenței la națiunea română, care nu era recunoscută oficial. De aici și mândria elevilor de a-și prezenta cântecele în orice manifestare culturală: serate literar-muzicale, festivități, serbări școlare. În cadrul activităților legate de sărbătorirea zilei de 3/15 Mai, elevii mari și mici încingeau hore în Piața Inochentie Micu Klein (astăzi Piața 1848), înainte de a porni spre Câmpul Libertății. Jocurile populare, îndeosebi Călușarul, erau învățate de toți elevii și executate cu orice prilej. Elevii blăjeni au fost cei care au mobilizat țărani din jurul orașului pentru a reprezenta satele la marea sărbătoare din anul 1911, când a avut loc aniversarea a 50 de ani de la înființarea Astei: „*Sapte săptămâni alergat-au bravii noștri tineri din Blaj, în frunte cu Dr. Justin Nistor, prin celea 40 de sate aparținătoare despărțământului Blaj, să pregătească tineretul pentru defilarea măreață*” (ziarul „Unirea”, 28 septembrie 1911).

După anul 1918, când Revoluția de la 1848 se aniversa cu mult fast, defilarea cortegiilor populare constituia un punct important din program. Date despre aceste activități, care puneau în evidență bogăția și frumusețea costumului țărănesc, originalitatea obiceiurilor, aflăm din *Anuarul Instituțiilor de Învățământ din Blaj*, pe anul școlar 1926-1927: „*Au defilat astfel o mulțime de sate din județul Alba, apoi plasa Dicio-Sânmartin și Dumbrăveni, Valea Lungă, Bahnea și Blaj din județul Târnava Mică, dintre care mândri și frumoși au fost călăreții din Cergăul Mic, după care a urmat satul tot cu boul ferecat, șezătoarea din Tiur, secerătoarele din Biia, apoi o nuntă veselă cu*

mire și mireasă și cu nuntași. Au fost toate satele ca la 20.000 de oameni, toți în haine de sărbătoare cum se cade la prilej ca acesta”.

În preajma Crăciunului, în toate școlile din Blaj se organizau conferințe despre obiceiurile de iarnă din zona folclorică a Târnavei și serbări școlare în care se cântau cântece tradiționale legate de aceste sărbători, după cum aflăm din anuarele vremii:

„Pe data de 18 decembrie 1938 a avut loc în sala de festivități serbarea datinilor strămoșești de Crăciun, care a cuprins coruri de colinde, Irozii, Plugușorul” (1938).

„Pe data de 12 decembrie 1939 dl. Gheorghe Cernea publicist conferențiar a ținut la Liceul Sfântul Vasile o conferință despre folclorul din județul Târnava Mare și a cântat câteva colinde” (1939).

„Pe 17 decembrie a avut loc serbarea datinilor de Crăciun. Pe lângă colindele executate de corul, orchestra și fanfara Liceului Sfântul Vasile s-a citit lucrarea «Obiceiuri de Crăciun» de P. Munteanu, clasa a VIII-a literară și s-au prezentat Irozii” (1940).

„Elevii Școlii Normale de Învățători au susținut pe 16 decembrie 1939 serbarea de Crăciun, executându-se în prima parte 9 colinde executate de corul școlii, urmate de piesa de teatru «Povești de Crăciun» de Victor Eftimiu și conferința «Obiceiuri și datini de Crăciun» susținută de Ioan Crăciun din clasa a VIII-a” (1939).

„Pe aceeași dată elevii Liceului Sfântul Vasile, sub conducerea profesorului Sigismund Toduță, au prezentat următorul program:

- Sabin Drăgoi: «Coborât-o coborât
- Pe plai înflorit
- Junelui bunu»
- Ioan D. Chirescu: «Cetinele cetioară»
- «Despre colinzi», conferință de Nicolae Comșa
- Iacob Mureșianu: «Colo-n sus și mai în susu»
- Gheorghe Dima: «Astăzi proorocirile»
- Georges Bizet: «Marșul Regilor Magi”.

Sub îndrumarea profesorilor lor, elevii au achiziționat obiecte populare: ceramice, textile, din lemn și metal, organizând o secție de etnografie care se alătura, astfel, celorlalte secții ale muzeului școlar aflat în custodia profesorului Alexandru Lupeanu-Melin.

Dragostea studenților pentru muzica și dansul popular românesc este surprinsă cu multă măiestrie artistică de scriitorul Alexandru Lupeanu-Melin în schița *Clericii la cules de vii* din lucrarea *Evocări din viața Blajului*:

*„Hoțomanul de Oprea a simțit plecarea teologilor la cules și iată-l cu zmeii lui că răsare sub dunga răzorului, întinzând grumajii negri pe trupul diblei. Un prălău cu ochii vicleni se îndoiaie de spate sub greutatea contrabasului. Trupa se așează pe o muchie de răzor și se înfiripă lin, ca o adiere de vânt, o doină potoliță, trecând ușor peste creștetul vițelor grele de rod... De la o vreme, băieții nu mai au astâmpăr și Oprea le înțelege gândul. Zmâcește odată din grumajii lungi ca înțepat de viespe, strânge cu putere arcușul între degetele noduroase și din ceteră izbucnește o Ardeleană focoasă și strașnică. Berți făcu contra și gurdunașul trage aspru pe coardele bârâitoare... Băieții se alătură, se închiagă și se pornește o roată mare pe pașiștea netedă! Reverenzile se învălurează în rotirea jocului domol. Brăiele de lână flutură în vânt într-o nevinovată horă de arhangheli tineri”.*³

Rolul jucat de folclor în educația elevilor de la școlile din Blaj, după înființarea lor în anul 1754, este deosebit, ajutându-i să-și exprime, indiferent de vremuri, mândria de a fi român într-o provincie românească – Transilvania.

³ Al. Lupeanu-Melin, *Evocări din viața Blajului*, Blaj, Editura Arhidiecezană „Buna Vestire”, 1999, pp. 145-148.